

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: esütörtökön és vasárnap.

Előfizetési árak: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. - Egyes szám ára 6 kr.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Dobay János.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez hirdetmények és előfizetések a kiadóhivatalhoz (ifj. János) Mózes könyvnyomdája Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.

A székely vasutak.

Ezelőtt 10 évvel még csak a szelid óhajítások közé tartozott a háromszéki székely vasut és ma már nemcsak az egész megyét hosszában egy vicinális vasut szeli át, de nemsokára megkezdik egy másik szárnynak is az építését. Megkaptuk az örömdetes hirt, hogy kereskedelmi miniszterünk már betérjesztette a székely vasutak kiépítése iránti törvényjavaslatot. Nem tagadhatjuk, hogy a tervezett új vonal talán kevésbé felel meg a mi vidékünk érdekeinek, de azért ily nagy fontosságú kérdésnél, a mi partikuláris érdekeink a közérdekkel szemben tekintetbe nem jöhetnek s csupán roppant jelentőségét látjuk, melylyel e vasut a Székelyföldre nézve bír. Azért öszinte örömmel üdvözljük a törvényjavaslatot s abban kormányunknak a székely ügyek iránt való meleg érdeklődését látjuk. Az új vasutra vonatkozó törvényjavaslat a következő:

1. §. A brassó-háromszéki h. é. vasutnak „Sepsi-Szent-György” állomásából kiinduló és Csikszerezdán, Csikrákoson, Gyergyószentmiklóson át a marosvásárhely-szászrégeni h. é. vasut „Szászrégen” állomásáig vezetendő gőzmozdonyu vasutvonalnak, továbbá az e fővonalból a legalcalmasabb pontokon kiágazólag, egyfelől a Ghymes szorosig, illetve a magyar-román határszélig, másfelől a héjjasfalva-székelyudvarhelyi h. é. vasutnak „Sz.-Udvarhely” állomásig vezetendő szárnyvonalnak az érdekelt ségi hozzájárulások felhasználásával államköltségen leendő kiépítése ezennel elrendeltetik.

2. §. Az előző §-ban említett vasutvonalak egy vágányúal és pedig úgy a fővonal, mint a ghymes-i szárnyvonal a másodrangu főpályák, ellenben a sz.-udvarhelyi szárnyvonal a helyi érdekű vasutak szabványai szerint lesz megépítendő és berendezendő.

3. §. Utasítatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy az 1. §-ban megjelölt vasutvonalnak megépítése és berendezése tekintetében akkép intézkedjék, hogy a fővonalnak Sepsi-Szent-Györgytől a ghymes-i szárnyvonal kiágazási pontjáig terjedő szakasza, valamint a ghymes-i szárnyvonal is legkésőbb 1897. évi november hó 17-éig, mint az 1891. évi XL. t.-cikkkel az ország törvényei közé iktatott egyezmény II. cikkke szerint az újabb román vasuti csatlakozások megépítésére és üzembe helyezésére megállapított végső határidőig, a közforgalomnak átadhatók legyenek.

4. §. Utasítatik a pénzügyminiszter, hogy az előző 3. §-ban megjelölt vonalrészek tervezési, építési és üzletrendezési költségeinek fedezésére az állampénztári készletekből, az építés előhaladása szerint szükséges részletekben 12 millió 800,000 forintot bocsásson a kereskedelemügyi miniszter rendelkezésére.

A többi vonalrészek költségeinek fedezése iránt, kellő időben megfelelő javaslat lesz előterjesztendő.

5. §. E törvény a törvénytarban való megjelenése napján életbe lép s annak végrehajtásával a kereskedelemügyi és a pénzügyminiszter bizatnak meg.

A törvényjavaslat indoklását a következőkben ismeretjük:

A székelyföldi vasutak megépítésének kérdése évtizedek óta napirenden van.

A m. kir. államvasutak keleti vonala, mely az erdélyi részeket az anyaországgal összeköti, a székelyföldet alig érinti, bár az utóbbi évtizedben az ország minden vidékén élénk s örömdetes haladás volt észlelhető vasuti téren, mégis a székelyföldnek épen csak szélei voltak bevonhatók a vasuti hálózatba. Szász-Régen, Székely-Udvarhely, Sepsi-Szentgyörgy és Kézdi-Vásárhely be lettek

ugyan vonva a sinhálózatba, de az egész nagy terület, mely keleti határainkon Sepsi-Szt-Györgytől Szász-Régenig terjed, Háromszék-, Udvarhely- és Maros-Tordavármegyék tulnyomó része, Csikvármegye pedig egészen élénken érzik a vasuti összeköttetés hiányait. Egy tekintet az ország vasuti hálózatának térképére kiáltóan feltűnőti vasuti hálózatunk hiányosságát legkeletibb határainkon. Közel 16,000 négyszög kilométer területen, több mint félmillió lakossal, alig van vasut. Nem csoda, ha e terület, s e népesség közgazdasági előhaladása nem bir lépést tartani az ország többi, szerencsésebb viszonyok közt fekvő vidékeivel.

Azok a törekvések, melyeknek az volt a céljuk, hogy a székelyföldön is létesítsenek vasutak, ámbár a kormány részéről jóakaratu támogatásban részesültek s az anyagi támogatás is kilátásba volt helyezve, mindezt ideig számbavehető eredményre nem vezettek.

Ily körülmények között megfontolás alá kellett venni e vasutak létesítésének más módozatait, annál is inkább, mert a román királysággal 1891. évi márczius hó 11/2-én kötött, s az 1891. évi XL. törvényezikkel az ország törvényei közé iktatott egyezményben oly kölesönös kötelezettségeket vállaltunk, melyeknek beváltási időpontja mindinkább közeledik. Ez egyezménynek I. és II. cikkke szerint ugyanis a magyar és a román vasuthálózat Ghymesnél és Vöröstoronynál összekötendő s a szerződő felek mindegyike köteles saját területén akár engedélyezés után, akár pedig állami költségén gondoskodni arról, hogy az említett csatlakozási vonalak lehetőleg rövid idő alatt, de legkésőbb az egyezmény rektifikációjának kieserélése napjától számított hat év alatt kiépíttessenek és üzembe helyeztessenek.

Ez egyezmény 1891. évi

november 17-én ratifikáltatván, a végső időhatár, melyre e csatlakozások elkészítendő 1897. november hó 17-ike.

A vöröstoronnyi csatlakozás biztosítására nézve külön tárgyalásokat folytat a miniszter s külön fog erre nézve a legközelebbi idő alatt előterjesztést tenni: a most szóban forgó ghymes-i csatlakozásra nézve pedig megjegyzi, hogy annak létesítésénél igen nagy nehézségekkel kell küzdeni, mert a román határszéli csatlakozási pont, az ez idő szerint forgalomban levő magyar vasuthálózat legközelebbi pontjától, Sepsi-Szentgyörgytől mintegy 125 km. távolságra esik, tehát előbb egy hosszú vonalat kell megépítenünk, hogy a határhoz közeljünk; maga a határszéli vonal pedig Csikrákostól a Ghymes szoroson át, a határig, rendkívül nehéz terepviszonyokkal kell, hogy megküzdjön: úgy, hogy ezen mintegy 44 kilométer hosszú határszéli vonal, a m. kir. államvasutak által eszközölt feltételek és tanulmányok alapján tett számítások szerint, egy-maga 8,700.000 forintba kerül.

Tehát már abból az okból is, hogy nemzetközileg vállalt kötelezettségünknek megfelelhessünk, a kormányának komolyan és behatóan kellett foglalkozni a székelyföldi vasutak megépítésének kérdésével.

A létesítés módozataira vonatkozólag az alábbiakat mondja az indoklás:

Az egyik módozat az lenne, hogy e vonalak a helyi érdekelt ség által, a helyi vasutakról szóló törvények alapján, állami törvényhatóságai és községi hozzájárulás mellett létesíttessenek. Kísérleteket tettek ebben az irányban, azok azonban, mint fentebb már jeleztem, sikerre nem vezettek. Nem is lehet remélni azt, hogy akár a helyi érdekelt ség, akár a magántőke a hálózat létesítésére saját kockázatára vállalkozzék, az államnak a rendesnél jóval tulmenő anyagi támogatása

nélkül. A vonalak nagy része (a ghymesí, a dítró-szászrögeni, a maros-nyire-székelyudvarhelyi részek) nehéz terepen át vezetendők, hol az építési költségek a h. é. vasutak rendes építési költségeinél jóval nagyobbak. E vonalak egy része továbbá épen forgalompolitikai és hadászati jelentősége miatt, jól és költségesen felszerelve építendő meg s ezek a következmények szintén emelik a költségeket. A magántőke tehát kellő jövedelmezőségi biztosítás nélkül nem megy bele a vállalatba.

Azt nem tartom ugyan kizártnak, hogy a hálózat egyes részei, pl. a sopsi-szent-györgy-esikszeredai rész, idővel, a helyi érdekű vasúti törvény alapján, a helyi érdekűség s az állam támogatása mellett létrejöhessen. De a többit, a nehezebbet és költségesebbet, épen azokat a vonalrészeket, melyek körülbelül 20 millió forintba kerülnek a magánvállalkozás saját erejéből, sőt nagyobb mérvű állami támogatás mellett is alig fogja létesíteni s miután azok létesítése közérdekekből szükséges, az állam köztelen lenne a megépítéssel előbb utóbb számolni s a költségesebb vonalakat saját terhére kiépíteni akkor, mikor a jobbikat már másoknak adta.

Ha tehát a közérdek szükségessé teszi a hálózat létesítését, nem volna okszerű épen a legkönnyebb és legjövendelműbb vonalrész abból kiszakítani, azt a magánvállalkozás kezébe adni, a nehezebbek, költségesebbek és éppen ezért kevésbé jövendelművekkel pedig az államot terhelni meg. Ehhez járul még az is, hogy a ghymesí csatlakozásra nézve vállalt kötelezettségünkre való tekintettel a vonalak létesítését a bizonytalan jövő estélyeinak s a magánvállalkozás szeszélyeinek ki nem tehetjük. A helyi érdekűség után való kiépítés tehát célravezetőnek vagy ajánlatosnak nem látszik.

A második módozat az lenne, hogy a hálózat létesítése, a magántőke közreműködése, a jövendelműség bizo-

nyos mérvű biztosítása után vétessék igénybe. Ez a módozat azt feltételezné, hogy a fent elősorolt vonalak egy alakítandó részvénytársaságnak engedélyeztessenek, mely társaság az építkezéshez szükséges tőkét maga szerezné be és boesátáná rendelkezésre, a tőke bizonyos kamatozást pedig az állam vagy közvetlenül, vagy közvetve az államvasutak részéről való bérbevétel után biztosítaná. Ez irányban folytattam tárgyalásokat s bár a pénzügyminiszter ural egyetértőleg tett felhívásomra egyik elsőrangú hazai pénzintézetünk oly ajánlatot boesátott rendelkezésemre, a mely a székely vasutak kiépítéséhez és üzeméhez fűződő fontos érdekeket kielégítette volna, még sem zárkózhattam el azon aggály elől, hogy ez a módozat, melynek alapja a kamatbiztosítás az államvasutak s illetve közvetve az állam hitelét a mai viszonyok között esetleg hátrányosan érinthetné.

Fennmarad tehát azon módozat, hogy a székely vasutak államköltségén, állami vonalakként létesíttessenek s miután a módozat mellett a szóban forgó összes közgazdasági, közforgalmi, nemzeti és helyi érdekek is a legfőkéletebben lesznek kielégíthetők, — annak elfogadását annál is inkább javaslatba hozni bátorodom, mert remélhető, hogy a szükséges költségek több évre felosztva az államháztartás egyensúlyának megzavarása nélkül a pénzügyi készletek, illetve az állam rendelkezésére jutó összegekből fedezhetők lesznek.

Az előzetes felvételek, illetve általános tervezetek eredményének szem előtt tartásával összeállított költségvetés alapján az összes vonalak megépítésére és megfelelő üzleti berendezésére szükséges tényleges tőke — építés tartalma az időközi kamatok s az építkezéssel járó eshetőségeket is számbavéve, kereken 25,000,000 frtra tehető.

Ezen költséghez némi hozzájárulás az érdekelt vármegyék s községek-

től is várható, a mennyiben az érdekeltég eddig a következő hozzájárulásokat helyezte kilátásba:

Csikvármegye s az e vármegye-beli községek 700,000 frtot, Udvarhelymegye tíz évben át fizetendő 100,000 frtot, melynek tőkeértéke 70,000 forint, Háromszék vármegye 100,000 frtot, összesen 870,000 frtot.

Bizton reméli a miniszter, hogy Maros-Tordavármegye sem fog elmaradni s hogy a maga részéről is hozzá fog járulni a vonalak létesítéséhez, melyek kétségkívül e vármegye közgazdasági fellendülésére is közre fognak hatni. Mindezen hozzájárulásokból egy millió frtra vél számíthatni, s ehhez képest az állam részéről 24 millió frtnyi tényleges építési tőke lesz fedezendő.

Az orosz czár meghalt.

III. Sándor czár az orosz birodalom teljhatalmu uralkodója, hosszú sorvasztó betegsége után f. hó 1-én meghalt. Az az önfeláldozó szeretet, melylyel családja a beteg családfőt körülvéve, az a sok ima, mely az alattvalók millióitól az egekbe szállt, a világ legelső orvosainak összes tudománya nem volt képes életét megmenteni, az a roppant egészség és testi erő, melyről csodákat beszéltek, összereszkadt a gyógyíthatatlan betegség sulya alatt és hetekkel ezelőtt megkezdődött az az iszonyu küzdelem a halál ellen, az sokáig tartó haloklás. Az egész világ őszinte, mély részvéttel nézte a nagy beteg szenvedéseit s a napi sajtó nap-nap után hasáb számba közölte azon eseményeket, mik e nagy beteg ágya körül lezajlottak. Ha egyik nap reményt hozott, a másik már a végső reménytelenség sötét képét festette s e napok lassankint elpusztították a nagy életért s a hatalmas autokrata kiszenvetett. Azt a hatalmas uralkodót, ki embermilliók életét élettel korlátlanul rendelkezett, de életéért folytonosan remegnie kellett, a sok esa-

ládi szerencsétlenségek által lesújtott embert, s ki oly sokat szenvedett a világ őszinte részvéte kíséri sirjába.

III. Sándor czár trónra lépte óta mint határozott autokrata volt ismeretes. Mikor megölt atyját után ezárra lett, ezekben a komor fenyegetéssel elhangzott rideg szavakba foglalta jövő politikája programját: „Én az autokratikus kormányrendszer megszilárdítására vagyok hivatva” — a mihez később még hozzátette híressé vált ígőt, hogy: „Oroszország az orosz kölési szilárdaság és erős meggyőződés adtak sulyt. Fényűző atyja hajlamaitól egészen elütőleg, a kinek környezete több mint ezer főnyi udvari méltóságból és hivatalnokból állott, a mostani czár egyszerűbb szokásokat honosított meg, s nemcsak hogy a legszükségesebbre szorított udvartartásában, de a ki-tüntetések is csak az érdemek legzigorúbb mérlegelése szerint osztogatta.

A mi a czár bensőbb családi életét illeti, akadtak ugyan orosz és orosznyúl nyelvűek, melyek a czári pár házasságát nem a legjobbnak híressé tették s felrótták a czárnának, hogy túlságosan kedveli a világi szórakozásokat. De e hírek alaptalanok, mert tudva van, hogy a czárné több a feleségénél, valóságos tanácsadója és meghittje férjének, a ki minden nap ebéd előtt maga keresi az alkalmat, hogy beavassa terveibe, meghallgassa észrevételeit s néha azokhoz képest módosítsa is elhatározását.

Igy a többek közt nyílt titok, hogy III. Sándor német-ellenes érzelmeinek is szitája bizonyos fokig a czárné volt, a ki ebben némilog családi tekintetek is vezettek, mert Keresztély dán király leánya nem feledhetette el a poroszoknak, hogy ők voltak azok, a kik királyi atyjának két tartományát erőszakosan elvették. Viszont az Angliával való jó egyetér-

TÁRCZA.

Könyvekről és könyvekről.

Felolvasatott a helyi jótékony-nőegyesület 1894. okt. 27-én tartott fillérestélyén.

(Folytatás és vége.)

Köny és könyv... mindkettő oly sokat beszél — némán! Mindkettő egy forrásból fakad: a koponyák hegyének lábainál és mindkettő szaporodik, ha a részvét eszéje dagaasztja, mint a Káson vize felhőszakadaskor. Azért említem a Káson vizét, mert ez nem közönséges víz: szükség esetén még az Avemáriát is pótolja, mint egy nem nagyon távol fekvő faluban, melyen egy szomszéd vármegyei plébános átutazván, déli harangszókor egy csoport embert talált az utcán — föltett kalappal.

— Ejnye, hát itt nem foly az Ávo Mária? — kérde őket megütöközve.

— Hm! hát a tisztelendő ur még azt sem tudja, hogy nálunk a Káson vize foly? — felelt vissza egy hang méltatlankodva.

Hanem a könyvet, főleg a haza könyvét, még a Káson vize sem pótolhatja. Ahhoz egy Duna kell, a mint ez Eötvös-következő szavaiból kitűnik:

„Buda, Munkács, Nádoránál elfolyó, Tán honom könyve vagy, te nagy folyó?”

Vajjon mi idézi elő leghamarabb a könyvet? Torma, füst és por. Hát a könyvet? Az írői nekikeseredés torma, az eget foszegető tudomány füstje és a húság, a ragyogni vágyás arany-póra. — A kivétel csak megerősíti a szabályt.

Azt mondja egy német tudós, a ki a könyvek természetrajzát megírta, hogy könyveket sirni valamennyi teremtmény között csak az ember képes. A könyv épp oly előnye, kiváltsága az embernek, mint a beszéd. A könyv a lélek vére. Bizonyos lelki izgatottság, a szenvedés vagy örömtudata, itélő meg képzelő tehetőség kell ahhoz, hogy könyveink folyjanak.

A gyermek három hónapos kora előtt csak ordít, de nem könyvezik. A krokodilkönyv mese; mert az állatok sohasem könyveznek. Pedig a könyvkészlet mechanikai berendezése náluk sem hiányzik; innét van, hogy idegrendszerük mesterséges izgatása, pl. villanyozás által bőséges könyvpafaktot sajtolhatunk szemeikből.

Miként a könyvet sirni, úgy a könyvet írni szokták. Szintén csak az emberek; az állatok soha. Kivételnek némely asszonyi állatok, a kik újabb időkben nem csak könyvet sirnak, de könyvet is írnak. Nem esoda. Az ő könyvmirigyök egy har-

madnyival több, mint a férfiaké. Itt is előnyvel bírnak fölöttünk, mint a nyelvben, a melyet a természet kifent, kihagyozott alakban juttatott nekik osztályrészül.

A könyveket is, a könyveket is sajtolni szokták. Előbbiekét az öröm vagy fájdalom, utóbbiakat pedig a gép sajtolja. Azt mondják: vannak hölgyek, a kik tetzés szerint bármikor képesek könyveket ontani. Azt hiszem: ezeknek úgy képzelő tehetőségük, mint könyvmirigyek túltengésben vannak.

A könyvek háromfélék. 1. sem jók, sem rosszak, melyeket pl. vagyonunk elvesztése, szereteteink halála, sérelmek s több effélék idéznek elő. 2. rosszak, melyeket a hiszlegés, méreg, bűn facsar ki, és 3. jók, melyeknek forrása a részvét, a felebaráti szeretet.

És nem háromfélék-e általában a könyvek is? Vannak lágy meleg, melyek se ártanak, se használnak, mint a körösi szontelt víz. Vannak rosszak és érköles telenek mindenütt; és vannak jók is itt-ott, melyeket azonban szerzőiken kívül alig ismer más valaki.

A könyv fő alkotó része 98 százalék tiszta víz. A fehérnye, zsír, nyálka, só, vilsavas mész összesen másfél százalékot tesznek ki; a szilárd

rész, mely a víz elpárolgása után visszamarad, csupán fél százalékot képez, mely a göröső alatt apró, hal-szálkákhoz hasonló vonaljegyzékeket mutat.

Vannak könyvek, melyeknek fő alkotó része szintén víz; a só és vilsav, mely maradandó becsőket képezhetné, alig egy fél százalék; az is inkább salak, mely szálkákat, nyuzó, vágó és szuró eszközöket tartalmaz.

Szemünk világának a ragyogó fényt a könyvek kölesznik, melyek ha kiszáradnak, a szemesillag s a szem fehérő halvány bágyadt lesz. A könyvek hasonlóképp eszközlik a világon a káprázató külfényt, a csillogó álműveltséget, a felvilágosodást.

A könyv kitisztítja a szemet a beleesett portól. A könyv szintén kitisztítja a lelket holmi ráragadt szennytől. Sokszor azonban ellenkezőt eredményez: port hint a szembe és lélekbe.

Pótták harminak és gyöngynek nevezik a könyvet. A hitrege pedig egyenesen a tengerparton siránczó Andromeda könyveiből származtatja a gyöngyöket és korallokat. — A könyvben is vannak gyöngyök, legalább u. n. gyöngyör betűkből. És vannak hamis gyöngyök itt is, ott is, éppen úgy, mint chinai ezüstök és

tésnek is a czárné a legbuzgóbb szószólója, azt tartva, s nem ok nélkül, hogy Azsia elég nagy arra, hogy szabad tért engedjen két oly hatalomnak érdekei kifejtésére, mint Anglia és Oroszország.

III. Sándor ezár betegségét nem a testi erő fogyatkozása, nem a szellemi erő túlságos megfeszítése, hanem az a folytonos idegesség idézte elő, mely őt atyjának gyászos kimulta óta szakadatlanul gyötöri.

A nihilisták által megölt II. Sándor ezár utolsó szavai: „Mentsétek meg fiamat!” — arról tanuskodnak, hogy a halállal vívódó hatalmas uralkodó keblében az apai szív hangja szólalt meg utójára. A szomorú esemény után sokan azt hitték, hogy a trónörökös atyja megkezdett művét és többször kijelentett akaratát végre fogja hajtani; de ugyanaz az udvari párt, mely annak idején II. Sándor korszerű intézkedéseit részint meg-husította, részint pendig késleltette, a fiatal uralkodó hangulatát arra használta föl, hogy a régen várt és ohajtott reformok helyett még sokkal szigorubb és kegyetlenebb intézkedéseket léptessen életbe. A boszu-állás nemcsak a czár közrekerült gyilkosait, hanem mindazokat érte, kik az irányadó körök nézeteivel egyet nem értettek.

Az ily módon bekövetkezett ak-naharez folytán, mely a haladás és a régi rendszer hatalmas hívei közt vívatott, az ifjú uralkodó sem a közvetítés, sem pedig a tiltakozás hangján nem beszélhetett.

Míg a dán uralkodóház tagjai folyton a berlini udvar ellen izgat-tak s a czár minden módon a boszu-állás útjára akarták terelni, addig a walesi herceg által bátorított fejede-lmi hölgyek a béke és öngesztölés pártfogására keltek. Üdvös mű-ködsük azonban ép az ellenkező hatást idézte elő, a mennyiben az a nélkül is ingerlékeny és ide-ges ezár részben nyílt, részben titkos ollonségeket látott bennük. — „Ha mindenki vesztetre tör, — ki-

áltá egy alkalommal a czár, — akkor én is szegény atyám sorsára fogok jutni.”

A czár idegrendszerének ily módon évek óta tartó zaklatása, végre egé-szen megtörte az egészséget. A czár rosszullétét nagyon fokozta második fiának, György nagyhercegnek a betegsége, a ki tudósvadásban szenved.

Ellenben az nem való, mintha a legújabb izgalmakat a trónörökösnek tervezett házassága, vagy állítólagos szerelmi kalandjai idézték volna elő. A czár gyermekei eszásári atyjok lelki állapotát szem előtt tarva, min-dent gondosan kerültek, a mi házi surlódásokra okot szolgáltatna. Eze-ket csak a beteg ezár hangulata okozta, a nélkül azonban, hogy a család bármely tagja ellenvetéssel növelte volna a bajt.

Ujdonságok.

— **Hó és fagy.** Enyhe, nyáriás meleg napok után hirtelen beköszön-tött a tél. Először hideg esőt kap-tunk, azután meg a hegyeken vas-tag hó esett s ma már a háromszéki hegyek körös-körül fehér hólepellet-vannak borítva s hogy a téből semmi se hiányozzék, felkelt a Ne-more is s pöntekre virradólag olyan fagyot hozott, hogy tél közepére is bevált volna.

— **Halálozás.** Várkonyi Endre, a sepsiszentgyörgyi Mikó-kollegium tu-dós tanára, f. hó 31-én meghalt. Az elhunyt derék tanár haláláról a ta-nuló ifjuság külön gyászjelentést adott ki. Béke és áldás poraira!

— **Előléptetések a honvédség-nél.** A király Novák Lajos ezre-dest, a 76. honvéd gyalogdandár pa-rancsnokát eddigi rendfokozatában való meghagyás mellett, valóságos dandárparancsnokká; Biscotini Péter és Závaczky István főhad-nagyokat II. oszt. századossá; Kiss Mózes hadnagyot főhadnaggyá lé-p-tette elő.

— **Halottak napját** a szokott kegyeletos módon ülték meg Kézdi-Vásárhelytől az idén is. Az a néhány

év óta lábrakapott szokás, hogy e tisztán katolikus ünnepet a protes-tánsok is megtartják, az idén is ér-vényesült, s a református temető, daczára a kellemetlen, rossz időnek, fényesen ki volt világítva s nagy néptömeg hullámozott a sírok között. A tűzoltó zenekar is megjelent s néhány karmestere sirján zenedarabo-kat játszott, az egyházi dalkör meg a temetőben gyászdalokat énekelt. Ugyanilyen gyászünnepe volt a róm. kath. sírkertben is.

— **A mult országos vásáron** a nagy tolongásnak áldozatai is voltak. Két egyén nagyobb pénzösszegeket vesztett el. A becsületes megtalálók jelentkezzenek a rendőrségnél, hol megfelelő jutalomban fognak része-sülni.

— **Fillérestély.** A négyesület legközelebbi fillérestélye nov. 10-én leend.

— **Megbüntetett ágens.** Régi baj az, hogy a székelyeknek Romá-niába való kivándorlását elősegítik s Románia részére hatósági engedély nélkül munkásokat szerződtetnek. S ezek a szegény munkások aztán rosszul járnak, mert rendszeren áldo-zatulnesnek az üzerek kapzsóságának, s igen gyakori eset, hogy ezen mun-kások pénz nélkül érkeznek a határ-hoz s innen tolongésképen szállítják haza községükbe. Egy ilyen ügynök közlebről lépre került. A nm. bel-és keresk.-ügyi miniszterek egy fel-merült eset alkalmából, mely szerint B. F. esztelneki lakos Romániába több honi munkást szerződtetett; a kézdijárási főszolgabíró által hivatal-ból megindított kihágási eljárás a fokozott felebbezések folytán a kivándorlási ügynökösködésért 100 ft pénzbüntetésre és továbbá 8 napi elzárásra, — az engedély nél-küli munkásszerződtetésért pedig 50 ft pénzbüntetésre ítéltetett. Ajánla-tos lesz ezen példát a felvidéki mun-kásszerződtető egyéneknek szívükre venni s az ember kereskedéssel fel-hagyni.

— **Orosz agitáció Erdélyben.** Moszkvából táviratozzák azt a kissé meglepő hírt, hogy az orosz rubelök-nek sikerült százötven magyarországi katolikus olyan rutén családot, amely az erdélyi részekbe vándorolt ki, a

római katolikus vallásról az ortodox vallásra téríteni át.

— **Egy a-izstokrata hölgy re-génye.** A Prágai Hradsin hölgyala-pítványi intézetbe néhány nap mulva egy fiatal arisztokra hölgy lép be, a ki ismeretes volt a bécsi társaságban szépségéről és szelleméről. De a pom-pás, egykor oly fénylő szemek, me-lyekre az apáczafátyol borul, most za-varosak és ki vannak sirva, a szép arc, melynek klasszikus vonásait mindenki csodálja, sapadt és hervadt. A szép grófnő ezelőtt egy évvel Ost-endében egy polgári származású fér-fival ismerkedett meg és belészere-tett. A család fő eléggé előítéletmen-tes volt, hogy e házasság ellen ne legyen elvi kifogást. A mit az öreg gróf beleegyezése feltételül ki-kötött, méltányos és jogos volt. Min-denekelőtt tudakozódni kívánt a férfi felől, kinek leánya szívét adta oda. Ez azt mondta, hogy építész s Pá-risban él, kedvező anyagi viszonyok közt. A tudakozódások igazolták ugyan az adatokat, de egyszersmind kiderítették, hogy a fiatal építész egy idős özvegygel oly viszonyt tart fenn, mely egy becsületes férfihöz nem méltó. E körülmények között a a grófnőnek szerelmi terve megvaló-sulásáról le kellett mondania, de ereje meg volt törve, elhatározta, hogy le-mond a világról. S e szerelmi regény utolsó fejezete, mint említettük, egy apáczazárdában fog lejártszódni.

Hirdetések.

Báli selyemszöveteket mé-terenkint 45 krtól 11 ft 65 krig, valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket is méterenkint 45 krtól 11 ft 65 krig — sima, eszikozott, kockázott mintázott, damaszott stb. minőségben (mintegy 200 kü-lönböző fajta és 2000 különböző színs árnyalatban, postabér-és vámmmentesen a privát megrendelők lakására szállít: Henneberg G. (cs. és klr. udv szállító) selyem-gyára Zürichben. — Mintak postafordulóval küldetnek. — Svájcba ezimzett levelekre 10 kros és levelező-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

talmi aranyok. Nem esoda. Korunk egyaránt gyárt könyvet és könyvet, gyöngyöt és — igazságot.

Egy regében olvasni, hogy bizo-nyos leány gonosz, kegyetlen mos-tohájától elszökve, messze földekre barangola. Ott éjjel idején tánczó-ló táncderekkel találkozik, a kik őt mog-szának, s vigasztalásul biztosíták, hogy bármit kér tőlük, megadják neki. Jutka kinekeset kért, hogy ott-hon hagyott szegény jegyese majd tudjon min házat venni, ha övele házasságra lép.

— Kérésed teljesítve lesz: — mon-dák a jószívű tündérek, csak menj haza.

Amint Jutka belép a kapun, há-rom napi kóborlás után, ott fogadja vén szipirtyó mostohája egy hasáb fával és mognakja szegényt amugy istenigazában. — Hanem, oh csodák csodája! szeme-szája tátva marad, midőn látja, hogy a siró leány hulló könyvei mind esupa drágagyöngyök. E jelenetre éppen odavetődik a szom-szédból a völegény is. Ő is látja a gyöngyöket pattogni, gurulni, mint nyári záporosókór a jég szemeket. Nosza, mindjárt esebret keritenek és a leány orra elé tartják, hogy sirja tele gyöngyökkel. Hogy pedig Jutka félben ne hagyja a sirást, jól nyakon ütögetik, valahányszor pihenni akar

vala. Így aztán csakhamar annyi gyöngye lett a szegény családnak, hogy egy nagy palotát vehettek rajta Párisban, a hol tán még most is gyöngyöletet folytatnak.

Ez ugyan rege, de annál valóbb az, hogy pár könyvesepet néha több-re becsülünk a világ minden gyön-gyénél, s oda-adnók érte még a lel-künk üdvösségét is.

„A papir századunk átka,” szokta volt mondogatni egy híres tudós. Mí-dőn egykor társai az ebédnél a föl-lött vitakoztak, hogy vajjon műtör-ténelmi szempontból ki az emberi-ség legnagyobb jötevője? — a tudós oda nyilatkozék, hogy: Omár ka'ifa, ki az alexandriai könyvtárt elégette. Társai e nyilatkozat fölött esodál-kozván, így magyarázta ki magát: „Mit? hát önek nem látják be, hogy e becsületes ember nélkül tanuló ifjuságunk még jobban kinoztatnék, mint most, s hogy ülő kartársaink bizonyos bánataimai még gyógyíthat-lanabbak volnának?!”

Jól tudom, hogy e furesa nyilat-kozatot napjaink könyvgyártói nem ír-nák alá; de annál inkább aláírhat-nák azt a véleményt, hogy az em-beriség legnagyobb jötevője az lenne, a ki valamennyi fájdalomkönyvet föl tudna száritani.

Pedig ez sem igaz. Mert az emberi-ség legnagyobb jötevője így szól: „Boldogok, a kik sirnak.” Hadd folyjanak hát a könyvek! Hi-szen földünk a siralom völgye, a könyvek hona. Ugyanazért csak az ég könyve termékenyítheti, melyből Petőfi szerint sár lesz. Hegyi tava-inkat nem ok nélkül nevezik a köl-tők tengersizmeknek. Oly szépek azok, mintha a Teremtő szeméből kiesett könyveseppek volnának.

A ki szerelmes volt valaha életé-ben, tudhatja, hogy gyakran egy könyvesepben egyesül a menny és pokol. — Azért kérde Vörösmartí:

„Kisded esep, te öröm s bánat, harmaja, [mi vagy te? Vajh, mi vagyon benned menyből elegyítve [s pokolból!?”

Nagy lelkek legtöbbre becsülik a búkkönyvt; kiesinyek és oklatan állatok a — búkkönyvt.

A megmetszett szőlőtőke könnye-ket sir. E könyvekből sarjadzanak ki a gerezdtermő venyigék.

„Ha reggel nincs harmat — mondá Eötvös — többnyire még az est előtt esőt várunk; s így arra, kinek kö-nyei ifjuságában nem folytak, néha egész könyzapor vár.”

Ha csak egy esep esnék az Istent szeretőknek szeméből a pokolba, elől-

taná annak tűzét — ugymond egy szent.

Rómát hajdan Coriolán bösz ha-ragjának következményeitől az anyá-nak: Veturiának könyvei mentet-ték meg.

Mondhatnék és idézhetnék még sokat a könyvekről; de nem folyta-tom; mert hova-tovább mind jobban elkomolyodom, s végre magam is sirva fakadok. És, minthogy a példa ragadós, tisztelt halgatóim is bizo-nyára hasonlóképpen eselekednének. Ojjó! minő komikus jelenet lenne ez; igazi esattanós befejezése a hu-moros felolvasásnak!

Hanem mielőtt ez bekövetkeznék, elhúrezokodom e helyről, azt a meg-győződést vivén magammal, hogy mostanában nem ohajtanak itt vi-szontlátni. En ugyan a kétségbeesés martaléka leszek e miatt, de marad egy vigasztalásom; az, a mivel Kiss Jonó kollegám is vigasztalta magát a multkor: „Kinek milyen kalapja van, olyannal köszön.” Es nekem ez alkalommal csak ilyen volt. Kivánok esendes jó éjszakát tisztelt halgató-imnak, no meg aztán — magam-nak is.

BODOKI

MATILD-FORRÁS

különösen kötött szénsavban és szénsavas natriumban rendkívül gazdag

kristálytisztá égvényes vasas savanyuviz.

Elsőrangú aczél-forrás!

A világforgalomban legfelségesebb, legolesőbb és legogészségesebb — megfelelő szakértelemmel természetühen kezelt — a maga nemében páratlan savanyuviz.

Legfelségesebb borviz!

A gyomor és az idegrendszer bántalmainál, vérszegénységen alapuló betegségeknél és női bántalmaknál páratlan hatású gyógy-ital!

Egy literes üveg víz ára üvegcseréléssel 4 krajczár

Kapható:

Kézdi-Vásárhelyt Kupán József urnál főraktáron, továbbá minden ásványvíz kereskedésben és vendéglőkben.

Tisztelettel GYÖRGY JÓZSEF a forrás kezelője.
(Háromszékmegye) BODOK (Háromszékmegye)

30—

IFJ. JANCÓ MÓZES

Kézdi-Vásárhelyt

ajánlja dusan felszerelt

könyvnyomdáját

a nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Jutányos áron készít béli, menyegzői meghívókat, tánczrendeket, körleveleket s minden e szakba vágó munkát.

Ajánlja továbbá nyomtatványraktárát közigazgatási hivatalok, lelkész, ügyvéd, tanító urak és magánosok részére; irodai és levélpapírok, irodai szerek raktárát, honnan szükségleteiket szintén jutányos áron beszereshetik.

Nagy üveg tábla raktárát szintén ajánlja a n. é. közönség figyelmébe.

Alólírt cégénél

minden csak 95 krajczár!

A megrendelni szándékozók kéretnek megrendeléseiket a lehető gyorsan eszközölni, miután a raktári-készlet már nem igen nagymennyiségű.

- 1 drb NŐI VÁLLKENDŐ, nagy, különböző feltűnőszínekben, nélkülözhetetlen kellék, csak 95 kr.
- 12 drb FRANZIA BATIST ZSEBKENDŐ, beszegve, jó mosó, csak 95 kr.
- 1 drb NŐI ING, nagyszerű stickolt-betéttel, jutalomdíjat is nyert, csak 95 kr.
- 1 drb. előkelő FERFI ING, fehér vagy színes, csak 95 kr.
- 1 drb FERFI vagy NŐI ALSO-NADRAG, parchet, gyapot, vagy szőttésből, nagyon vastag és meleg, csak 95 kr.
- 1 drb. francia ERCZ-ÓRA, hosszú lánczeczal, nagyon előkelő és pontosan jár, csak 95 kr.
- 1 drb. DAMAST-ABROSZ, igen élénk színekben és fehérben is, csak 95 kr.
- 6 drb DAMAST-SERVIETA a fenti színekben, csak 95 kr.
- 3 pár TELI NŐI HARISNYA, minden pár külön színben, a térdig érő, csak 95 kr.
- 4 pár TELI FERFI HARISNYA, minden pár vastag és meleg, csak 95 kr.
- 1 teljes GYERMEK-JÁTEKSZER, fiúk vagy lányok részére, 8 igen szép darab, csak 95 kr.
- 6 drb EVO-KANÁL, igen finom, színét mindig megtartó britania-ezüstből, csak 95 kr.
- 6 drb KÉS, ezüsthényű fogantyúval és VILLÁK egy darabból, csak 95 kr.

Csak 2 frt 40 kr. egy teljesen kész, kitűnően szabott FERFI NADRAG, igen jó, erős és tartós téli szövetből.

Az igényeknek meg nem felelő tárgyak visszavételnek és kiesérltetnek. A szétküldések a legpontosabban eszközöltetnek utánvét vagy a pénznek előleges beküldése mellett.

Megkeresések Apfel bizományi üzletéhez, Bécs I. Fleischmarkt 6 Kv. sz. intézendők.

- 12 drb KÁVÉS-KANÁL, színét örökre megtartó britania-ezüstből, csak 95 kr.
- 2 drb LEVESMERŐ-KANÁL, britania-ezüstből, nehéz és elővülhetetlen, csak 95 kr.
- 1 drb AGYSZÖNYEG, mozaikszerűleg kidolgozva, feltűnő szép, csak 95 kr.
- 1 darab imit. GYEMANT-GYÜRÜ, arany foglalattal, ékkövekkel, csak 95 kr.
- 1 pár FÜLBEVALÓ, nagyon szépen fénylő imit. gyémántkövekkel, csak 95 kr.
- 2 drb női BRILLANT-MELLTÚ, igen felséges imit. ékkövekkel kirakva, csak 95 kr.
- 1 drb MÜTAJTEK-PIPA, china-ezüst fedővel, feltűnést keltő minden pipázóra, csak 95 kr.
- 1 drb valódi TAJTEK SZIVAR- vagy CIGARETTA-SZIPKA, valódi borostyánkő szipokával, finom selyem tartóval, csak 95 kr.
- 1 drb ORALANCZ, legfinomabb nickel ezüstből, csak 95 kr.
- 1 drb selyem NYAK- vagy FÖKENDŐ, a legszebb és legkellemesebb színekben, 1 rőf hosszú, csak 95 kr.

SOK PÉNZT takarítanak meg azon hölgyek, kik ruháikat nálunk rendelik meg. Egy ruhához való kelmét (körülbelül 8 meter) 2 frt 80 kr-ért adok. A kelmék gyapotszővőtek vagy cachemirok, a legdivatosabb színekben.